

Ár 2012, föstudaginn 16. nóvember er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Elísabet Júlíusdóttir og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 106/2012:**

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 12. júní 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 29. maí 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 12. júní 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 7. september 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 18. september 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 28. september 2012.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 16. nóvember 2012.

II.

Málsatvik.

Þann 17. desember 2008 var yfirlýsing um sjálfskuldarábyrgð vegna yfirdráttar á tékkareikningi, einstaklingar, nr. X gefin út til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. umræddu skjali. Reikningseigandi var A og reikningur var Y. Yfirdráttarheimildin var kr. 500.000 og fjárhæð sjálfskuldarábyrgðar var kr. 900.000. Gildistími var til 17. ágúst 2012. Tekið var fram að við lok gildistíma næði ábyrgðin til þeirrar skuldar sem þá væri á tékkareikningnum. Sóknaraðili og B, tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á greiðslu yfirdráttarskuldarinnar. Ekki liggur fyrir hvort meira en helmingi yfirdráttarheimildar við veitingu hennar var varið til greiðslu á skuldum greiðanda eða annarra hjá FF. Þá var ekki hakað við hvort ábyrgðarmaðurinn hefði óskað eftir að greiðslugeta greiðanda yrði metin eða ekki. Ekki var hakað við hvort niðurstaða greiðslumats benti til að greiðandi gæti eða gæti ekki efnt skuldbindingar sínar. Þá kom fram að ábyrgðarmenn staðfestu að hafa kynnt sér skilmála sjálfskuldarábyrgðarinnar og niðurstöðu greiðslumats, hefði þess verið óskað. Með undirritun sinni töldust ábyrgðarmenn samþykkja ábyrgð sína og skilmála hennar.

Sóknaraðili staðfesti að hún hefði fengið afhent og kynnt sér fræðslurit sparisjóðsins um sjálfskuldarábyrgð.

Þann 30. ágúst var sjálfskuldarábyrgð vegna tékkareiknings nr. Z í FF, nr. Þ, gefin út. Ekkert ártal var ritað á skjalið. Reikningseigandi var C og nafn sjálfskuldarábyrgðarmanns var B. Hámarksábyrgð sjálfskuldarábyrgðar var kr. 830.000. Takmarkaðist sjálfskuldarábyrgðin við þá fjárhæð, auk vaxta og kostnaðar við innheimtu skuldarinnar, frá þeim degi sem greiðsluáskorun til skuldara var dagsett. Sjálfskuldarábyrgðinni var ætlað að vara uns skuldbindingin sem henni var ætlað að tryggja yrði greidd að fullu. Ef ábyrgðarmaður óskaði þess að segja upp ábyrgð sinni skyldi hann gera það skriflega. Tæki uppsögnin gildi næsta uppgjörsdag eftir að aðalskuldara hefði verið send tilkynning um uppsögn ábyrgðarinnar. Þá kom fram að sjálfskuldarábyrgðaraðili óskaði ekki eftir að greiðslugeta reikningseiganda yrði metin.

Umboðsmaður skuldara leitaði til varnaraðila, fyrir hönd sóknaraðila vegna ábyrgðar nr. X. Varnaraðili kvað ábyrgðina gilda.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 29. maí 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgð hennar á lánnum nr. Z og X verði felld úr gildi. Sóknaraðili kveður varnaraðila ekki hafa staðið við skyldur sínar samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, þar sem greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt við umræddar lánveitingar.

Varðandi ábyrgð nr. Z vísar sóknaraðili til þess að hún hafi ekki afþakkað greiðslumat. Hak á skjalinu hafi verið gert eftir umrædda lánveitingu og ekki af ábyrgðarmönnum.

Varðandi ábyrgð nr. X vísar sóknaraðili til þess að hún hafi ekki afþakkað greiðslumat við lánveitingu.

Þá bendir sóknaraðili á að um útrunnar ábyrgðir sé að ræða og þess vegna sé óskað eftir að ábyrgðir séu dæmdar ógildar og að nafn sóknaraðila verði afmáð af þeim.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili vísar til eftirfarandi texta á yfirlýsingu um sjálfskuldarábyrgð máli sínu til stuðnings: „Ábyrgðarmenn staðfesta með undirritun sinni að þeir hafi kynnt sér skilmála þessa og niðurstöðu greiðslumats, hafi þess verið óskað. Með undirritun sinni teljast ábyrgðarmenn samþykkja ábyrgð sína og skilmála hennar. Undirritaðir aðilar staðfesta jafnframt að þeim hafi verið afhent og kynnt sér fræðslurit sparisjóðsins um sjálfskuldarábyrgð.“

Varnaraðili bendir á að með vísan til framangreindrar yfirlýsingar hafi sóknaraðili verið upplýstur rækilega um rétt sinn til þess að óska eftir greiðslumati og að lántaki hafi veitt leyfi til að honum yrði kynnt niðurstaða þess. Allt að einu undirriti sóknaraðili yfirlýsingu sem skýrlega beri með sér að ekki hafi verið framkvæmt greiðslumat. Telja verði að sóknaraðili hafi þannig staðfest að ekki væri óskað eftir greiðslumati. Sé ekki vitað að sóknaraðili hafi fyrr en með málskoti til

úrskurðarnefndar undir lok gildistíma ábyrgðarinnar haft uppi staðhæfingar um annað eða þegar lánstími skyldi vera liðinn. Telur bankinn að sóknaraðili geti ekki haldið því fram nú að vilji hans hafi staðið til þess að greiðslumat yrði gert í upphafi, einkum þegar litið sé til þeirra leiðbeininga sem hann hafi sannanlega fengið áður en hann hafi gengist undir skuldbindinguna. Bankinn telur þannig að við ábyrgðartökuna hafi ekki stofnast skylda til að framkvæma greiðslumat. Tómlæti sóknaraðila við það að halda fram hinu gagnstæða renni enn frekari stoðum undir þá túlkun.

Byggir bankinn kröfu sína á því að reglum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga hafi verið fylgt í hvívetna við lánveitingar til sóknaraðila [sic]. Í ljósi þess beri að hafna kröfum sóknaraðila um niðurfellingu ábyrgðarinnar.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgða nr. X og nr. Þ.

Í upphafi verður vikið að sjálfskuldarábyrgð nr. Þ, vegna tékkareiknings nr. Z. B er í sjálfskuldarábyrgð fyrir umræddum reikningi. Ekki liggur fyrir umboð B til sóknaraðila vegna umræddrar kröfu. Ekkert er fram komið um að sóknaraðili sé sjálf í ábyrgð vegna reikningsins og verður ekki séð að sóknaraðili hafi lögvarða hagsmuni af því að fá sjálfskuldarábyrgð B fellda niður, sbr. úrskurður úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 1/2010. Verður krafa af þessu tagi að stafa frá ábyrgðarmanninum sjálfum til að komast að. Verður því ekki hjá því komist að vísa þeim hluta kröfu sóknaraðila er lýtur að sjálfskuldarábyrgð nr. Þ frá úrskurðarnefndinni.

Að fenginni þessari niðurstöðu verður vikið að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila nr. X. Gildistíma ábyrgðarinnar lauk 17. ágúst 2012. Eins og málið er lagt fyrir nefndina gengur hún út frá því að reynt hafi á ábyrgðina á gídlístímanum.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, er undirritað af Samtökum banka og verðbréfafyrirtækja f.h. aðildarféлага sinna. FF var eitt þessara aðildarféлага og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Óumdeilt er að varnaraðili framkvæmdi ekki mat á greiðslugetu A, reikningseiganda reiknings nr. Y, sem yfirdráttur var veittur á. Samkvæmt 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var varnaraðila skylt að meta greiðslugetu A, nema ábyrgðarmaður óskaði sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo yrði ekki gert, enda var ábyrgðin að fjárhæð kr. 900.000. Á skjalinu „Yfirlýsing um sjálfskuldarábyrgð“ var gert ráð fyrir að sóknaraðili gæti óskað eftir að greiðslumat yrði ekki framkvæmt. Ekki var hins vegar hakað við þann möguleika. Ekkert liggur fyrir um að sóknaraðili hafi óskað eftir að greiðslugeta A yrði ekki metin. Verður því að miða við að varnaraðila hafi verið skylt að framkvæma

mat á greiðslugetu A. Verður varnaraðili að bera hallann af því að greiðslumat fór ekki fram og þar með hver niðurstaða þess hefði orðið og hvort sóknaraðili hefði eftir sem áður gengist í ábyrgð fyrir A eftir að hafa kynnt sér matið.

Ekki liggur fyrir hvenær sóknaraðila varð fyrst ljóst að með réttu hefði átt að kynna henni greiðslumat á skuldaránnum með tryggilegum hætti og að þetta kynni að hafa áhrif á greiðsluskyldu hennar. Í þessu ljósi telur nefndin sig ekki geta fallist á að sóknaraðili hafi sýnt af sér tómlæti sem leiði til þess að ábyrgðaryfirlýsing hennar verði látin standa.

Í ljósi alls framangreinds verður að telja að rétt sé að ógilda sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila nr. X, með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um sammingsgerð, umboð og ógilda löggæringa.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, FF, varðandi sjálfskuldarábyrgð nr. Þ, er vísað frá.

Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila nr. X er ógild.

Reykjavík, 16. nóvember 2012.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Elísabet Júlíusdóttir

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir